

Amikor felzabáljuk a holnapot...

Kegyelem nektek és békesség! Istentől, a mi Atyánktól, és a mi Urunktól, Jézus Krisztustól! Ámen.

Kedves Testvéreim! Hallgassátok meg azt az igét, amelyet megírva találunk Ámósz próféta könyve 6. fejezetének az 1. versétől a 7. verséig, a következőképpen: *(álljunk fel)*
„Jaj a gondtalanoknak a Sionon, az elbizakodottaknak Samária hegyén, a legkiválóbb nép előkelőinek, akikhez folyamodik Izráel háza! Járjátok be Kalnét, és nézzetek szét! Onnan menjetek a nagy Hamátba, azután menjetek el a filiszteus Gátba: Különbek vagytok-e ezeknél az országoknál, nagyobb-e a területük a tiétekénél? Ti azt gondoljátok, hogy messze van a veszedelem napja, ezért közel hoztátok az erőszak uralmát! Elefántcsont ágyakon heverésznek, pamlagokon terpeszkednek, megeszik a nyájból a bárányokat, és a hizlalóból a borjúkat! Hárfakísérettel dalolásznak, és azt hiszik, hogy zenéjük olyan, mint Dávidé. Kelyhekből isszák a bort, és finom olajjal kenik magukat, de József romlásával nem törődnek. Ezért majd ők mennek a foglyok élén fogságba, és vége lesz a terpeszkedők mulatozásának.”
Urunk, a te igéd világosság. Mutass utat nekünk a te igéddel! Ámen.

Kedves Testvéreim!

Luther Márton is felhívta a figyelmet arra, hogy Ámósz próféta nevének jelentése nehéz, súly, bosszúságot okozó... Vajon tényleg csak „bosszúságot okoz” Ámósz? Vagy inkább mélyen elgondolkodtat arról, hogy **nem szabad felélnünk ma a holnapot?**

Értsük meg először, hogy vajon miért kellett ez az igen szigorú üzenet Ámósz korában! (A valódi válasz persze igen egyszerű: azért, mert Isten ezt mondta Ámósznak. Pont. De menjünk ennél tovább.) Ámósz Kr.e. 800 és 750 között élt az Északi ország részben. (Izráel királysága Dávid király fia, a „bölc” Salamon után kettévált az északi Izráelre és a déli Júdára.) Ámósz volt az első írópróféta (Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel és a 11 többi „kispróféta” előtt).

Vajon egy átkozódó szegény ember volt Ámósz, aki irigyelte a mások jólétét? Egyáltalán nem. Ámósz fűgét termesztő, módos gazdának számított. Művelt, világlátott ember volt, Egyiptomban is járt. Írástudó volt (ami ritka volt abban a korban). Mindezt a jól berendezett életet azonban otthagya Isten hívására.

Vajon egy megkeseredett öregúr volt Ámósz, aki csak átkozódni tud? Nem! Ámósz szíve tele volt szeretettel és együttérzéssel a szenvedőkért. Ezért ostorozta a gazdagokat. Álljon itt Ámósz szerető szívére példaként könyve 5. fejezetének 24. verse: „Áradjon a törvény, mint a víz; és az igazság, mint a bővíző patak.” Hát: ez nem úgy hangzik, mint egy megkeseredett átkozódás... (Hadd tegyem ehhez hozzá személyes tapasztalatból is, hogy Izráel praktikusán egy sivatag. A víznél jobbat kívánni tehát egy ott élő embernek nem lehet.)

Mindkét egymással szövetséges országrészt figyelmezteti Ámósz (lásd Sion és Samária hegye), de a példái az északi országrészre súlyoznak, ezért mi is ezzel foglalkozunk részletesen. A két izraeli országrész közül az északi volt a gazdagabb (a 12 izraeli törzsből 9 törzs lakta – a déli Júdában lakó 3 törzsszel szemben). Ebben az időben az északi államnak területi hódításai is voltak. Több pénz volt az országban, mint korábban. Ne gondoljuk azonban, hogy ez a többletjövedelem könnyen megszerzett jövedelem volt. Az északi országrész fő tevékenysége a mezőgazdaság volt. Nem termelt luxuscikkeket, nem termelt máshol sehol meg nem kapható gépeket, vagy eszközöket. Két nagyobb haszonnal eladható

terméke volt csak, a bor és a finom olaj, amelyek igeszakaszunkban is előkerülnek. Sok ember rengeteg munkája árán termett tehát ez a kicsi „gazdagság”. A jólétből azonban csak néhány kiváltságos részesült.

Az igeszakaszunk elején említett Kalné, Hamát és Gát három olyan gazdag és jól védett városállam volt, amelyek a Krisztus előtti 730-as években az asszír hódításban elesetek. (Megeshetik, hogy ezeket a részeket, amelyek az Ámósz működése után húsz évvel történetekre utalnak, Ámósz egyik tanítványa írhatta hozzá Ámósz könyvéhez — mint egy időközben bekövetkező fontos tanulságot.) 722-ben követte ennek a három városállamnak, Kalnénak Hamátnak és Gátnak, az elesését Észak-Izráel asszír meghódítása, és Izráel ott lakó mind a kilenc törzsének a szétszórása az asszír birodalom egészében. Ennek a kilenc törzsnek a nagy része idővel el is vesztette nemzeti identitását, hitehagyottá, pogánnyá vált, és asszimilálódott. Három évtizeddel Ámósz feltételezett halála után a jövődöleése tehát beteljesült.

Melyek azok az igazságtalanságok, amelyeket Ámósz felpanaszol? Az első konkrétum az elefántcsont ágy. Kőszeghy professzor úr óráin hallottam, hogy valóban találtak sok elefántcsont darabkát a samáriai királyi várban. Nem „megtalált elefántcsont darabkák” miatt hiszünk a Szentírás soraiban, hanem a velünk élő, feltámadt Krisztus miatt. Ugyanakkor szép az, hogy – nota bene – tényleg találtak nem kevés elefántcsont darabkát pont ott, ahol Ámósz felpanaszolja, a samáriai királyi várban. És hadd tegyem ehhez megint hozzá azt, hogy Izráel szegény ország volt, azaz **sehol másutt** nem találtak számottevő mennyiségű elefántcsontot a területén, csak itt.

Ámósz következő panasza az, hogy megeszik a nyájból a bárányokat és a hizlalóból a borjúkat. Vegyük észre, hogy ezek mind azoknak a fiatal állatoknak a húsa, amelyek nőhetnek volna még. **Aki rendszeresen ilyet eszik, az felzabálja a jövőt.** (Hadd valljam itt be, hogy régebben többször eljártam egy étterembe, ahol „szopós bárány sültjét” lehetett enni. Aztán később már nem mentem. Fokozódó rossz érzésem lett ugyanis, hogy olyan gyermek-állatokat zabálok fel, akik sokat élhetnek volna még.)

Ma kezdődik a teremtés hete. Ámósz figyelmeztet bennünket, hogy felelős gazdáik vagyunk a teremtésnek és nem felélői. Amikor a nyáron gépkocsi balesetem volt, totálkáros lett az autóm. Arra jutottam, hogy nem veszek újat. Nem félelemből, hanem belátásból. Éppen elég széndioxidot termeltem már eddig is azzal a kocsival, büntudatom is volt az elégetett rengeteg benzin miatt. Próbáljak meg lassabban, természetvédőbben élni. Hosszú ideje nem járok már tudományos konferenciákra sem. Minden repülőúton ugyanis fokozódó rossz érzésem volt amiatt, hogy ezzel a konferenciával én mázsányi kerozint égetek el egymagam. Ráadásul világkongresszusokat is szerveztem, ahová ezrével jöttek mázsányi kerozinokat elégető emberek. Hát komolyan kell mindez? Mi lenne, ha mindenki csak egy konferenciára mehetne el egy életben? Vagy mondjuk háromra? Nem becsülnék meg az adott alkalmat jobban? Ti persze azt mondhatjátok minderre, hogy nem Ti, hanem Mi zabáltuk fel a jövőt, a szüleitek, a nagyszüleitek. Ti csak a saját részeteket kéritek. És van ebben igazság, sok. De higgyétek el: belül sokkal tágasabb terek vannak a mi Urunk Jézus Krisztusban, mint kívül. Azok a generációk, amelyek a Földet felélve habzsoltak (és habzsolnak...), ezt a sokkal tágasabb teret SOHA nem fogják észrevenni. Ti viszont, akik itt ültök, megkapjátok erre az esélyt. Hadd mondjam egy nagyon mély élettapasztalatként, hogy nyerni fogtok ezzel. A Teljességgel nem ér fel semmilyen szopós bárány, vagy külföldi út. Minden ilyesmi röhejesen kevés, és röhejesen nulla akkor, ha az ember már megtapasztalta a Teljességet, Urunkat, Krisztust. Szégyenteljesen elrejtje a Teljességet maga és mások elől tehát, aki zabál.

Ámósz harmadik panasza a hárfakisérettel való dalolászás. Itt kezdetünk el komolyan gondolkodni azon, hogy ez az Ámósz meghibbant. Hát már ez is baj? Azonban a dalolászásra használt eredeti héber szó olyan értelmetlen, részeg gajdolást jelent, amelyhez képest egy mai, csontig bevodkázott karaoke egy komolyzenei koncertnek számít...

Az utolsó panasz, hogy kelyhekből isszák a bort. Ne az úrvacsorai kehelyre gondoljunk akkor, amikor ezt olvassuk... A héber „kehely” szó egy akkora borosvödröt jelképez, mint egy medence. Ezt az óriási edényt az áldozati vér felfogására használták. Több liter bort ittak ebből samáriai király udvarában. (Erről az a régi emlékem jut eszembe, amikor egy jó villányi bort rendeltem az egyik vacsorán. Kétféle változata volt. A „Magnum” kicsit drágább volt, mint a sima. Mondom a pincérnek: hozzon egy „Magnumot”! Sose felejttem el a pillantását. Egy „Magnumot”, uram? – Ketten vacsoráztunk. – Igen! Kihozta. Két és fél liternyi bor volt benne... A felét sem tudtuk meginni ketten...) De nem a bor mennyisége Ámósznál az igazi baj. Hanem az, hogy az előkelők az Istennek szánt edényből részegeskednek. Ez pontosan olyan, mint Nabukodonozor fia, Belsazzár lakomája, ahol, amikor kihozatta az Istennek szánt edényeket, hogy abból igyon, Isten keze felírta a falra: „mene, tekel, u-párszin”, azaz: „megmérettél és könnyűnek találtattál”. És Belsazzár birodalma még aznap este összeomlott, őt magát pedig megölték. Az Ámósz által leírt kehelyből bort vedelni tehát: Istengyalázás. Ez az igazi baj...

Az igeszakaszunk végén a „József romlása” rész – József két törzsének, Manassének és Efraímnak, azaz az északi résznek a romlására utal. Az igeszakasz elején a „legkiválóbb nép előkelőit”, a végén pedig a „finom olajat”, és a „foglyok élén a fogságba” részt ugyanaz a héber szó, a „rôsh” azaz az „első” jelöli. És valóban igaz ez a sanyarú humor: az asszírok először a nép vezetőit szórták szét, hogy a maradék nép már nekik dolgozzon.

Az igehirdetésem második felében jön a megértésünk lényege. Mit mond ma nekünk Ámósz?

1. Ugyanazt mondja Ámósz, mint amit Jézus Urunk is mond az e heti, a Hegyi Beszédből származó evangéliumi szakaszban: „Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket fogja gyűlölni, a másikat pedig szeretni, vagy az egyikhez ragaszkodik majd, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.” (Máté 6,24) Értsük jól! A mammonnal jelképezett jólét **önmagában** nem baj. Az a baj, amikor a jólét Isten elé kerül az életünkben. Ez már hamis jólét... Vegyük észre, hogy belül, Urunkkal, sokkal nagyobb tér, sokkal nagyobb jólét van, mint kívül, a világban. Jézus ugyanis a Teljesség, aminél több és tágasabb nincs.

2. A jólét sokszor a kontroll, a biztonságérzet eszköze is. „Sok pénzem van a bankban, nem érhet baj.” Ez hamis kontroll, hamis biztonság.

3. A hamis kontroll és a hamis biztonság hajszolásával érhetünk el oda, hogy elveszítjük a mértéket. Kisemmizünk másokat. Zéróösszegű játszmákat játszunk, ahol a másik mindig veszít, ha mi nyerünk. (Pedig az élet nem ilyen...) (Anthony De Mello írta az epikuroszói királyról: először bevesszük Rómát, majd Szicíliát, utána Karthágót. Megkérdezték: És utána mit teszünk uram? Utána? – jött a válasz – Megpihenünk és élvezzük az életet. Erre megkérdezték: Nem lehetne Uram ezzel az utóbbival kezdeni?)

4. A jólét nem jár, hanem kapjuk. A jólét már messze több mint amiért az ember tényleg megdolgozott. A jólétet ránk bízták. Úgy, mint ahogyan a Föld egészét. Gazdái lettünk. Gondot kell viselnünk rá. (És azokra, akik termelik.)

5. A túlzott jólét azonban elkényelmesít. Az ellenálló képességünk romlik. A hamis biztonság hajszolásával éppen hogy kiszolgáltatottak leszünk... Ámósz pont ennek a képeit tárja elénk.

6. Végezetül: Legyünk bátrak megváltozni! A próféták, így Ámósz, ezt: a megváltozott jövőt hirdetik.

7. Nagyon törekeny az élet – de a mélységben tudunk találkozni Urunkkal. Krisztus segít minket a változásban. Rá lehet ebben támaszkodni, mert Ő ígérte, hogy „velünk van minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20).

Mi a megváltozott jövő vége Ámósnál? Az asszír hódítás, a romlás? Nem!! Ámós könyvének a vége így hangzik: „Eljön majd az idő – így szól az ÚR –, amikor nyomon követi a szántó az aratót, a szőlőtáposó a magvetőt; must csorog majd a hegyekről, folyik mindenütt a halmokról. Jóra fordítom majd népemnek, Izraelnek a sorsát. Az elpusztult városokat fölépítik, és azokban fognak lakni. Szőlőket ültetnek, és isszák azok borát, kerteket művelnek, és eszik azok gyümölcsét. Elültetem őket földjükbe, és többé nem tépik ki őket a földjükből, amelyet nekik adtam – ezt mondja az ÚR, a te Istened.” (Ám 9,13-15).

Ámós üzenetének a lényege tehát az, hogy lesz kibontakozás. Hol és hogyan lesz ez a kibontakozás? Ezt nem látjuk előre. Egy valami azonban bizonyos. Az, amit a zsoltárban mondtunk: „Mert te Uram jó vagy és megbocsátó, irgalmas mindenkihez, aki hozzád kiált. Taníts Uram meg engem a te utadra, hogy járjak a te igazságodban.” Az a bizonyos, hogy a kibontakozás Istennel, Jézussal lesz. Vele bizonyosan lesz kibontakozás. Nélküle pedig sehogyan sem. Kérjük hát el a jót Urunktól az életünkben – és akkor megérkezik. Nem biztos, hogy úgy, ahogyan elképzeltük – hanem bizonyosan jobban annál. Ámen.